

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **30** let

Nekateri živijo v svetu sanj, drugi v svetu resničnosti, nekateri pa sanje spremenijo v resničnost. (Erazem)

Konferenca mreže ForAge ob zaključku evropskega projekta Oporto, 7.-8. november 2014

Konference *New Directions and New Learning in Later Life* (slov. Nove smeri in novo učenje v starosti) so se udeležili predstavniki evropskih držav, Brazilije, Nepala, lokalnih, nacionalnih, evropskih in nadnacionalnih organizacij, med njimi Rutis-portugalske zveze univerz za tretje življenjsko obdobje, UNESCO, Age Platform Europe itd. *Pedro Mota Soares*, minister za solidarnost, zaposlovanje in socialno varnost, je nagovoril udeležence. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je partnerica v projektu ForAge in soustvarja bazo podatkov s področja izobraževanja starejših. V dveh letih sta ForAge in njena baza podatkov postala svetovna referenca za izobraževalce, raziskovalce, politike itd. *Dušana Findeisen* (Slovenska UTŽO) je predstavila temi: spletno medgeneracijsko učenje in preteklo učenje starejših iz študentskih družbenih gibanj v 60-tih letih.

Miklavž Čuk: Ožarjena obzorja, 2014

Širimo obzorja ali povedali so
Oporto, 7.-8. november 2014

Portugalska ima dva milijona starejših, ki se v poprečju upokojijo pri 62-tih letih, 350 UTŽO in 35 000 starejših študentov. Če vsi ne študirajo, je to morda tudi zato, ker portugalski pregovor presenetljivo pravi, da "kdor se uči, ne dočaka visoke starosti". *Jose Salgado*, geriater, je dejal, da je v razvitih državah, kjer je učenje vgrajeno v kulturo, manj demence kot drugod (VITMEA). *Nadja Hrapkova*: "Univerza Comenius, Bratislava, obstoja od leta 1990 in ima 1900 starejših študentov. Posebnost: Zgodovina opere in zgodovina spomenikov Bratislave". *Jacqueline McFarlane Fraser* (Velika Britanija) je predstavila učenje starejših migrantov in službo *Health Watch*, ki nadzoruje zdravstveno varstvo starejših. Z igrami vlog pripravlja starejše migrante, da politikom znajo povedati, kaj jih teži. V Braziliji se posvečajo zaposlovanju starejših (163 503 starejših delavcev 50 +, 66 % delodajalcev je starih). "Nacionalna politika Velike Britanije živi v preteklosti. Zbira, analizira in interpretira neustrezne podatke o starejših", je povedal *Jim Soulsby*, pa tudi "Največ pozitivnih sprememb prinaša izobraževanje tistim, ki so najmanj izobraženi". Spoznajte deklaracijo ali Manifesto EUCIS-LLL, EPALE, Project Alert. V pomoč vam bodo.

Mreža učečih se mest GNLC. Veča se znanje in zanimanje za druge.

Oporto, 7.-8. november 2014

Spoznanja s konference? V mestih živi zdaj 50 % prebivalstva, leta 2050 pa bo tam živel 70 % svetovnega prebivalstva. Preučiti velja povezavo med procesi urbanizacije in izobraževanjem/učenjem starejših. Mesta povezujejo ljudi, ki se učijo drug od drugega, tako se veča znanje, pa tudi zanimanje za druge ljudi. Učeče se mesto je tisto, ki učinkovito uporablja in združuje vire, ki jih ima na razpolago. Spodbuja učenje v družini in skupnosti, večja kakovost učenja za vse. Učenje tedaj postane naloga in radost, vraste se v kulturo.

Evropska zgodovina kot o njej govorijo gradovi in še kdo

Radovljica, november 2014

Študenti Univerze za tretje življenjsko obdobje pri Ljudski univerzi Radovljica so že doslej sodelovali v vrsti evropskih projektov. Zgodovino držav partnerskih organizacij v projektu *European history through castels* predava profesorica Ana Jevševar, tako da starejši študenti te UTŽO, okrepljeni z znanjem, spoznavajo Cornwall, Katalonijo itd. V Barceloni so nedavno preučevali/obiskali gradove Monjuic, Cornella, Gelida ter Castelldefels, mesto Vilafranca del Penedes. Dovolj razlogov, da se spletejo evropska prijateljstva. Spremljali so tudi priprave na konsultativno glasovanje o morebitni odcepitvi Katalonije od Španije. Želja po odcepitvi (centralizem je drag!) se za zdaj neuspešno pojavlja v bogatejših regijah Evrope, neuspešno zato, ker nekatera regionalistična gibanja želijo hkrati zrušiti tudi ustaljene oblike družbene solidarnosti. Tako prevlada nadnacionalna vloga Evrope.

Restavratorska delavnica na prostem

Restavratorstvo od teorije v predavalnici do uporabe v praksi Kaštel, Nedelica, 2014

Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje teče redki izobraževalni program Restavratorstvo predmetov (mentor *mag. Ljubo Zidar*). Člani skupine so pridobljeno teoretično znanje z navdušenjem prenesli v dve praktični delavnici, prvo v Istri in drugo v Prekmurju. Mentor jim je z nasveti, spodbudo in tudi z dejansko pomočjo stal ob strani. Obnova starih stolov, miz in drugih predmetov je zahtevala poznavanje posebnih tehnik, materialov, odstranjevanje in brušenje zastaranih delov predmetov itd. Ker nadaljujejo s praktičnim delom restavriranja in ker so obnovili že veliko predmetov, so si zadali nov cilj: pripraviti razstavo restavriranih predmetov. (Vir: Vlasta Svetina)

Preučevanje opreme na sejmišču

Pohištveni sejem. Estetika se razvija ob pridobivanju znanja. Ljubljana, Gospodarsko razstavišče, 10. oktober 2014

Člani študijske skupine *Dom, kultura bivanja, oprema in prenova* so tudi letos obiskali pohištveni sejem Ambient. Ustvariti kos pohištva zahteva natančnost, pa tudi drznost, da se zamisel s črtami spoji v skico, od tam dalje pa v nekaj, kar vidimo, občutimo, uporabljamo. Zavedajoč se tega so študenti, ki v programu sodelujejo že tretje leto, ocenjevali posamezne elemente opreme, novo pridružene člane skupine pa so presenetili z znanjem in sposobnostjo kritične analize. Pridobivanje znanja z leti izostri občutek za estetiko. Študenti analizirajo svoje bivalno okolje, ustvarijo nove ambience, takšne, ki delujejo skladno in funkcionalno. Razvije pa se tudi zmožnost prepoznavanja motečih arhitekturnih elementov v bivalnem okolju in sposobnost argumentiranja zaznav. (Vir: Barbara Železnik Bizjak)

Vraščena bazilika

V tretjem gre rado. Študijski obisk z UTŽO Ljubljana v Rimu Ljubljana, 2014

Skupina se pod vodstvom mentorice profesorice italijanščine Vere Vetrih izobražuje (tokrat tudi na terenu) že tretje leto. Od Tržiča pa vse do železniške postaje Termini v Rimu so mimo okna vagona

bežale italijanske pokrajine. Tri dni je skupina posvetila ogledu cerkva, trgov in vodnjakov, fresk, mozaikov, kipov, stvaritev slavnih arhitektov, kiparjev, slikarjev (Michelangelo, Raffaello, Bernini, Borromini, Caravaggio). Antični Panteon, Santa Maria sopra Minerva – edina ohranjena gotska cerkev v Rimu, baročni cerkvi Il Gesù in Sant'Ignazio, pa seveda še slavna Fontana di Trevi in Španske stopnice so jih, italijaniste, občutljive za italijansko civilizacijo in kulturo, očarali. Tako prvi in tako sleherni dan! Nazadnje so si ogledali še poslednje Michelangelovo delo, baziliko Santa Maria degli Angeli, genialno vkomponirano v kompleks Dioklecijanovih term. Vabijo, da se jim prihodnjič pridružite. (Vir: Lidija Vončina, animatorica skupine).

Tlakujejo pot odličnosti

Dobri zamisli mora slediti vse drugo. Novo delo o zeliščih Žalec, 2014

Ob petnajstletnici UTŽO Žalec je ugledala luč knjižica "Od ideje k odličnosti". S čim tlakujejo v Žalcu pot k odličnosti? Z navduševanjem, povezovanjem in širjenjem članstva, s pridobivanjem vrednih strokovnjakov - mentorjev, z bogatenjem in soustvarjanjem izobraževalne in druge vsebine študijskih krožkov, z osveščanjem javnosti o pomenu izobraževanja starejših. Zamisli sledijo vidni rezultati: bilteni, monografije, razstave, predavanja za javnost, okrogle mize, vse, kar bogati posameznike, njihove družine in mesto Žalec, ki letos praznuje petdesetletnico razglasitve za mesto. Ob tej priložnosti je UTŽO podarila meščanom predstavitev svojega dela - kje drugje kot na mestni tržnici. Študijski krožek *Deteljica* je izdelal vrsto izdelkov, ki obujajo kulturno dediščino (Nostalglični Žalec v objemu hmelja). Povrhu pa še "prireditve vseh generacij". Izšlo je tudi delo *Zelišča, narava, zdravje* avtorice biologinje mag. Cvetke Mastnak Čulk, plod raziskovanja mentorice in študijskega krožka. (Vir: Emilija Pešec)

Grb občine Žalec Mariji Masnec Žalec, 2014

Ob občinskem prazniku je Marija Masnec, predsednica Društva univerza za tretje življenjsko obdobje Žalec, prejela grb Občine Žalec, priznanje za njeno predano in uspešno dvanajstletno vodenje društva. S spoštovanjem in radostni se pridružujemo čestitkam, ki jih je prejela doslej.

PIAAC prinaša spoznanja. Medministrska konferenca Ljubljana, 3. december 2014

PIAAC, mednarodna raziskava o izobraževanju odraslih. Boljša se izobrazbena struktura. Nezaposljiva plast prebivalstva je padla z nekdanjih 32 % na 4 %. Poskusi so, da bi bila srednja šola kadarkoli brezplačno dostopna vsem, ki je še niso obiskovali, kar bi odprlo vrata v sodobno delo marsikateremu starejšemu delavcu. Narašča število višjih šol in univerz. Nastaja podlaga za precej višjo splošno raven izobrazbe. Z mednarodno raziskavo PIAAC so ugotavljali temeljne kompetence in koliko ljudi jih ima v posamezni državi (komunikativnost, sposobnost učiti se, sposobnost odločanja in sposobnost za uravnavanje medsebojnih odnosov). Konferenca se je udeležila *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Poudarila je, da ima Slovenija veliko upokojenih

prebivalcev. Za normalno rast družbe ti ne morejo biti družbeno izločeni. Samo če se lahko dejavno starajo, bodo srednje stare in mlajše generacije razbremenjene. Predlog bodo raziskovalci upoštevali pri naslednjem zajetju podatkov. (Vir: Ana Krajnc).

Srečanje predstavnikov civilne družbe z gospo Kornfeld Mate, prvo neodvisno izvedenko Združenih narodov za pravice starejših

Ljubljana, 17. november 2014

Srečanja so se udeležili predstavniki Spominčice, Inštituta Antona Trstenjaka, Skupnosti varstvenih zavodov Slovenije, Rdečega križa in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Opozorili so na neenakovredno obravnavo starejših, dejavnega staranja, izobraževanja starejših v slovenski zakonodaji in na prevladovanje stereotipov o starejših v zakonih, strategijah in politikah. Politike starejše omejujejo, redkeje jih podpirajo v želji po ambicioznem dejavnem staranju. Pa še to, bolezensko staranje je treba obravnavati drugače kot normalno staranje in želeli bi si, da bi bil dostop starejših do dela (ne zaposlitve!), zdravja, kulture, prostega časa itd. enako mogoč za vse generacije. Pretirana regulacija trga dela na splošno zaduši gospodarsko rast. Srečanja sta se udeležili *prof. dr. Ana Krajnc* in *dr. Dušana Findeisen*.

Predupokojitveno izobraževanje - priprava na novo življenjsko obdobje

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje v projektu AHA (Active and Healthy Ageing) razpravljajo o predupokojitvenem izobraževanju - pozno sicer, a iz srca

Ljubljana, 4. december 2014

Zakaj pozno? Zato, ker je tretje življenjsko obdobje vse krajše, ker je tradicionalna upokojitev, ko se poklicno delo povsem ustavi, manj pogosta, ker tretje obdobje nadomesti dinamično obdobje imenovano *čas med delom, izobraževanjem, upokojitvijo in starostjo*. To je dinamično obdobje, ki prinaša nove vsebine in odnose. Še zmeraj pa je upokojitev velika sprememba, ki jo je treba pripravljati skupaj s partnerjem, delodajalci in sodelavci. To so dojeli na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje, Inštitutu Emonicum, Ministrstvu za javno upravo, v Društvu upokojenih pedagoških delavcev, v ZDUS-u, na Ministrstvu za obrambo in seveda, najprej in najbolj zgodaj, na Slovenski UTŽO, tam že leta 1986. Drobljenje naporov? Morda ne, a čas je, da jih združimo. Posveta sta se udeležili *Alijana Šantej* in *Dušana Findeisen*.

Tamara de Lempicka: Potret kneginje de La Salle, 1925

Kulturna zgodovina barv in kaligrafija. Drugo predavanje po vrsti v nizu Enajsta šola v knjigarni. Ljubljana, 2. december 2014

Barve je moč obravnavati z vidika različnih ved: optike, lingvistike, psihologije, lepih umetnosti itd., pomen pa dobijo šele v kulturnem kontekstu. *Dr. Dušana Findeisen* (UTŽO Ljubljana) se je tokrat posvetila kulturni zgodovini črne barve - v starem Egiptu je bila znak rodovitnosti, v antiki rokodelstva, od protestantizma in reformacije dalje pa znak dostojanstva, avtoritete, oblasti. Črna barva pridobi na vrednosti s tiskom na bel papir, ki zamenja rokopis na rumenkasti podlagi. V romantiki je črna znak nostalgije in melanholije. Teoretično razmišljanje o črni barvi in senci (oslabljena bela svetloba) so dopolnili in obogatili študenti kaligrafije (mentorica *Mojca Močnik*) s prikazom gotice in praktične uporabe te pisave. V knjigarno Konzorcij vabi UTŽO Ljubljana vsak prvi torek v mesecu ob 11.00.

Jasne misli UTŽO

Prebrali smo: Thomas Piketty: Kapital v enaindvajsetem stoletju (angl. *Capital in the Twenty-First Century*)

Je neenakost predvsem posledica koncentracije kapitala v rokah nekaterih? Če da, bi drugačna obdavčitev in drugačna redistribucija naredili konec neenakosti. Tudi povečanje javnih sredstev za izobraževanje bi odločno zmanjšalo neenakost možnosti državljanov. So plače zdaj tako obremenjene, da delo ne bo več zanimivo? Bi veljalo sodobne sisteme obdavčitve in redistribucije predruščiti? Že v svojih prejšnjih delih *Thomas Piketty* razpravlja o strukturi prihodka gospodinjstev v različnih, resda zahodnih državah. Največ dohodka prihaja iz plač (58 %), iz socialnih transferjev (pokojsnine in socialna pomoč, otroški dodatki itd.) dobijo gospodinjstva 33,3 % dohodka, le 4 % iz delnic nepremičnin in drugih posesti. Težava je v tem, da se dohodek iz kapitala ne razdeli med gospodinjstva, ki so lastnik kapitala, marveč se zbira in ostaja v drugih rokah, zato bi bilo potrebno dohodek iz kapitala progresivno obdavčiti. Ker se vlade za to ne odločijo, vse bolj obremenjujejo plače in socialne transferje, saj tam vidijo največji vir dohodka zase. Ekonomist *Thomas Piketty* v svojih delih trdi, da sta gospodarska rast in demokratizacija znanja pripomogla, da ni prišlo do apokaliptičnih razsežnosti neenakosti v družbi, kakršne je napovedal *Karl Marx*. Glavna gonila sila neenakosti je danes večanje obresti, ki presežejo stopnjo gospodarske rasti, kar lahko privede do ekstremne neenakosti. "To vodi v nezadovoljstvo in spodkoplje demokratične vrednote, toda gospodarski trendi

niso božja dejanja”, pravi prof. Piketty. Politični ukrepi so že v preteklosti zajezili nevarno neenakost, tudi danes bi jo lahko.

Napovedujemo, vabimo

7.-8. december, Ulm. **Sestanek društva DANET**, Evropskega združenja za izobraževanje starejših, participacijo in medgeneracijski dialog.

8.-12. december, Bad Urach. **Usposabljanje predstavnikov nevladnih organizacij Podonavja** (ang. Qualification Training in the Danube Region)

9. december ob 10.00, UTŽO Škofja Loka. **Prvo posvetovalno srečanje univerz za tretje življenjsko obdobje gorenjske regije** v projektu Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje.

10. december ob 10.00, UTŽO Ljubljana. **Simbolika živali in rastlin v umetnosti.** Drugo v nizu javnih mesečnih predavanj na UTŽO Ljubljana. Predava Ana Krevelj.

10. december ob 18.00, Kosovelova knjižnica Sežana. Predstavitev knjige **Spoznaj sebe in druge** avtorice prof. dr. Ane Krajnc. Pogovor s člani študijske skupine *Berem in se pogovarjam* UTŽO Kras.

11. december ob 17.00, UTŽO Ljubljana. **Novoletno srečanje z mentorji, prostovoljci in sodelavci UTŽO.** Nastopajo člani študijske skupine *Umetnost pripovedovanja* pod mentorstvom prof. Tomaža Gubenška.

17. december ob 10.00, UTŽO Ljubljana. **Moje prostovoljno delo v Gambiji.** Meta Žgur in predstavniki društva Za otroke sveta.

17. december ob 12.30, UTŽO Ljubljana. Uvodno srečanje za udeležence **CINAGE filmskega tečaja.**

Širimo obzorja, združujemo ljudi
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net